

Uredništvo in upravnništvo:
Maribor, Koroške ulice 5.

„STRAŽA“

Izhaja v ponedeljek, sredo in petek
popoldne.

Rokopisi se ne vračajo.

Z uredništvom se more govoriti
vsak dan od 11.—12. ure dopold.

Telefon št. 113.

STRAŽA

Redovna lista:

Celo leto . . . . . 12 K
Pol leta . . . . . 6 K
Četrta leta . . . . . 3 K
Mesečno . . . . . 1 K

Posamezne številke 10 v.

Zunaj Avstrije celo leto 17 K

Inserati ali oznanila

se računijo s 15 vin. od 6 redne
petitvrste; pri večkratnih ozna-
nilih velik popust.

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Št. 122.

Maribor, dne 16. oktobra 1911.

Letnik III.

Kaos.

Nihče se več ne izpозна. V svetovni in notranji politiki vladajo take zmede, da se vsako radovedno vprašuje, kaj bo. Prej na vseh koncih in krajih revolucije, nemiri in napeti odnosi, konečno pa turško-italijanska vojska, ki je razmerje med državami poostrišla do skrajnosti. Vse dementiranje ne pomaga nič. Mi stojimo pred dejstvom, da bi znala najmanjša iskrica vžgati balkanski vulkan in posledice — Bog nas varuj! Balkanske države, ki bi že od nekdanj rade razširile svoje ozemlje na račun osvojenih Turčije, se le težko zadržujejo, da ne izkopljejo svoje tomahovke in pričnejo z boji. One vidijo, da so napočili za Turčijo resni časi in zdi se jim, da bi zdaj najlažje poplačale večstoletno suženjstvo. Treba je vsega vpliva veselil, da se zabranijo — sovražnosti.

In Avstrija?

Njeno razmerje do Italije je že dolgo časa vse drugačno, kot kažejo oficijelne note in napitnice. Interesi obeh držav se na Balkanu preveč križajo in je nemogoče zahtevati, da bi živela dva taka soseda v odkritosrčnem prijateljstvu. Poleg tega ekspedicija v Tripolis ne vzbuja pri Italijanih nikakega pravega navdušenja. Vsako malenkostno prasko se mora narisati kot velikansko bitko, vsako potopljenje kake turške šalupe kot sijajno zmago, nastopiti mora celo D'Annunzio, da v blestečih verzih proslavlja junštva Italijanov, vse to samo da bi se vzdržalo med vojaštvom in ljudskimi masami ugodno razpoloženje. Toda bržčas vse to ne zadostuje. Neizobraženemu južnemu Italijanu, ki o kaki provinciji Tripolis še svoje žive dni ni nič slišal, pač vse bajke in pravljice o italijanskem pohodu ne morejo izvabiti posebnega navdušenja. Če se hoče vročekrvne, a bojzljive Italijane obdržati pri dobri volji, se mora nastaviti drugo vado. Zasedenje albanske obali, to bi bilo nekaj, kar bi vžgalo italijansko častihlepnost. Samo na ta način je mogoče napraviti pohod v Tripolis popularen, ker Albanija je Italijanom vendar že blizu, in v svoji razgreti domišljiji so prišli že tako daleč, da vidijo v Albancih svoje rodne brate, katere je treba „rešiti.“ Znani pustolovec Garibaldi, ki na račun svojega imena greši, je sicer brezpomembna prikazen, njegovim prostovoljcem, med katerimi je vsa sodruga, se vse smeje, toda misel o okupaciji Albanije

je vendarle zanesel med ljudstvo in ni ga boljsega sredstva za italijansko vladu, če hoče ustvariti bojaželjnost, kakor da prične z okupacijo Albanije. To italijanska vlada dobro ve. „Junštva“ vojvode atriškega pred Prevezo niso imela drugega namena, kakor zazibati ljudstvo v zmageprijane misli. Če bi Italija ne vedela, da je prešilica, in če bi ne čutila usodepolne odgovornosti, ki bi si jo naložila, bi dogodki pred Prevezo ne ostali osamljeni. Kako se bodo pa konečno stvari zasukale, je še nemogoče prerokovati. Dejstvo je, da so odnosi kritični in je treba velike previdnosti, če se hočejo ugodno razmotati.

Kakor so razmere v svetovni politiki kaotične, tako je tudi naša notranja politika povsem zavozena. Položaj v državni zbornici je od dne do dne bolj nejasen. Najmočnejša stranka, nemški nacionalci, je nezmožna, da bi igrala vodilno vlogo, ki ji sama ob sebi pripada. Formelno so sicer združeni nacionalci v enem klubu, toda v resnici vladajo taka bistvena nesoglasja, da je naravnost smešno govoriti o enotnem nemško-nacionalnem klubu. Eni so skrajni agrarci, drugi ekstremni meščani, tretji brezobzirni zastopniki kapitala in četrti skušajo igrati vlogo demokratov. Bistveno je pri vseh demagogija in tako padajo brez vodilne misli iz enega ekstrema v drugi. Če bi ne bilo sovražstva proti Slovanom bi bili že zdavna razkosani v več drobcev. Taka negativna politika je pa seveda nesposobna za uspešno delo. Ker tudi socialna demokracija radi notranje razdrapanosti ne zna drugega, kakor vganjati demagogijo, je pogled na naše ljudsko zastopstvo zelo žalosten in obeta prav malo. Dokler se ne bo naše ustavno življenje postavilo na zdrav temelj poštenja in pravice, bodo avstr. naroči zastoj pričakovali velikih in plodonosnih dejanj svojega zastopstva. Trhla drevesa ne rode nikakih sadov.

Vojska med Italijo in Turčijo.

Splošnosti o vojni.

Položaj je še vedno neizpremenjen. Na bojišču samem se ne godi nič posebnega. Če bi šlo le za vojno operacije, bi bila tripolitanska vojna za časopisje neznačajna rubrika. Italijanski okupacijski zbor se je

začel v Tripolitaciji izkrcavati; to ni nič izrednega. Pripravljali se je dosti dolgo in da na afričanskem obrežju ne bo zadel ob huč odpora, je bilo že davno znano. Turška vojska v Tripolitaciji je slaba; to ni nič novega. Zato so Italijani pričeli vojno, ker so vedeli, da se jim Turki ne morejo zoperstavljati z veliko močjo. Italijanske povesti o turški desorganizaciji so morda resnične, morda pa tudi ne. Resne kontrole za te vesti ni nobene.

Ali nevarnost na Balkanu je še vedno tako velika, kakor od začetka. Na Bolgarskem so nervozni, ker pomnožujejo Turki svoje čete ob meji. Čeprav je Turčija sama od sebe naznanila, da so to samo varnostne odredbe, ki nimajo nobenih sovražnih namenov proti sosedom, je vendar razumljivo, da take mobilizacije ne vplivajo pomirjevalno na sosedne države. Tam doli je že davno vsa tako razdraženo in napeto, da ima vsak neznačajni dogodek lahko nedogledne posledice. Par pušk naj počei ob kakšni tmeji, pa se hipoma lahko vname boj, ki se nehote razvije v vojno.

O posredovalnih korakih držav zopet ni slišati ničesar. Iz Italije pa se mpože vesti, da se poče več zahtevati z okupacijo Tripolitacije, temveč da jo namerava popolnoma anektirati. Kajti položaj, pravijo, se je vsled „velikih“ uspehov na bojišču popolnoma izpremenil.

V Carigradu so videti precej brez glave in ne vedo, kaj bi začeli.

Turške ženske.

Okbor turških žen je izdal oklic, ki pozivlje Turke na odpor do skrajnosti. Oklic pravi: „Vaše matere in sestre hočemo videti svojo domovino veliko in se maščevati nad Italijani, ali pa z vami vred poginiti!“

Proglas generala Caneva.

General Caneva je, kakor hitro je dospel v Tripolis, izdal proklamacijo na arabsko ljudstvo „v imenu Boga velikega in usmiljenega.“ V proglasu pravi, da ni prišel ljudstva zaslužiti, ampak ga osvoboditi turškega jarma. Prebivalci Tripolisa, Fez-zana in Kyrenajike se bodo pod patronatom laškega kralja vladali sami s pomočjo svojih poglavarjev. Spoštovale se bodo vse verske in civilne postave, osebe, posestva, žene in pobožne ustanove. Justica se bo vršila naprej po postavah korana in izvševala od

PODLISTEK.

Snehinska slova.

(Prosto po narečju ogrskih Slovencev zapisal
Št. K.)

Zavolo velke dragoče, štera je nastala nej samo pri vini, liki tūni pri drugih potrebnih rečaj, so vogrski Slovenci v zadnjih letaj začali gostūvanja ta pūščati. Pa čī je šče ravno ge slūžijo, je to nej več takše, kak je bilo inča. Staze navade se čidužebole zametavlejo pa opuščajo. Nede zato škodilo, če se s teh starih navad kaj zapiše pa ohrani za prišestne čase. Tak napriliko naj stoji tū snehinska slova, štero jemle staršina v imeni snehe od njenih rodite-
lovl rodbine itd., prle kak sneho pelajo na novi dom. Glasi se etak:

Hvalen boji Jezoš Kristoš! Draga naša svadba! Tista vōra je zdaj prišla, ka se mi moremo ločiti od vas. Neščema zato tak skrma oditi, ka s van nebi zglasili, liki vam ščemo dve- tri reči povedati, štere reči naj bi bile Bogu na hvalo pa na diko, — nam pa na dūšno zveličanje.

Dragi oča ino mati! Najprvo pitamo vas, ka smo vam dužni za ete lepe dare, štere ste vi z božov pomočjo teško vkup spravljali, pa smo vam je te mi zdaj ta potrošili?

(Roditelji nato pravijo: „Nikaj.“)

No, čī smo vam nikaj nej dužni, te pa Bog plati na tom vašem lepom dari, šteroga ste pred nas postavili. Gospodni Bog naj blagoslovi vaše pole pa dvore, ka bi si stokrat telko mogli pripraviti pa večkrat tak vkup zezvati svojo rodbino pa sosede, pa si tak lepo ž njimi pogučavati.

Zdaj se pa k tebi oaracam, ti naš mladoženec! Ti maš Bogi zahvaliti pa svojimi angeli čuvari, ka te je čuvalo pa vodo do etimao, pa ga moreš prositi,

ka de te tak vodo pa čuvalo v tvojem hižnom zakoni, Tak tudi ti, naša sneha, štera si bila do etimao čista devojka, dnes si pa postala žena. Ti maš Gospodnomi Bogi zahvaliti pa prečistoj blaženoj devici Mariji, štera te je tak srečno vodila pa čuvala, ka ti je nej dopisila, tvoj beli venec dol z glave stepsti pa z nogami poklačiti, liki ga je dnes s tvoje glave dol zela pa svojimi ljublenomi sinī Jezošī za aldov prikazala. Tak se otsemao molta Bogi pa prečistoj blaženoj devici Mariji, naj vaj čuva pa brani v vajnom hižnom zakoni, zato ka sveti Brnad tak piše, ka nišče ne ostane brezi pomoči, što se Mariji preporeči.

Ona ga čuva, brani pa pod svoj sveti plašč shrani. Če bi vaj pa kakšī neprijateo ali man človek šteo zmešati v hižnom zakoni, te si zmisli na dnešnji den, ešče na tisto vōro, gda sta obličila v svetoj materi cerkvi, ge se aldūje san Jezoš Kristoš za celoga sveta pa za naše grehe, kanečeta edenovoga odstavitī, zmisli si, ka sta si za svedoka pozvala pravoga živoga Boga pa prečisto blaženo devico Marijo, ka edenovomi verniva ostaneta, dokeč vaj ta nemila smrt nerazloči. Čī ta to verno zdržavala pa spunjavala, te lejko čakata, pa se močno lejko vūpa-
ta, ka de vaj gospodni Bog blagoslavao pa s svojimi svetimi miloščami nadeljavao, gda ta pa s sveta preminoa, te pa v svoj nebeski raj spravajao.

Zdaj se pa naš mladoženec jako lepo zahvali etomi hižnomi oči pa materi, ka sta nej prekratila, svoje hčeri njemu za tivaršico dati, štero njeml je gospodni Bog odločo, pa štero si je on san v srca poželo. Tak ravno naša sneha šče lepo zahvaliti:

Oča moj dragi! Bog vam lepo plati, ka ste me gor odhranili pa v tak lepi red postavili; vudne pa vnoči ste se trūdili za mojo hrano pa odevko. Nemrem vam jez z drugim plačati, molila bom Boga za vas. Zbogom ostante!

Tak vi, mati moja draga! Bog vam lepo plati na vsem. Znam dobro, ka vam je dostokrat bila noč svetla, kak je den sveteo; nej ste mogli noči prespa-

ti; tisti žaloš krūha, ka bi ga mogli sebi v zobe djati, ste ga meni podali. Eli jez vam to nemrem dol obslūžiti. Ščem vam pa na pomoč biti z mojim tivaršom, čī de nas Bog pomagao. Tak zbogom ostante.

Zbogom tudi brat pa sestra, svaki pa tetice! V zameri mi nikaj ne držite. Gospodni Bog vas blagoslovi pa živte v meri.

Zdaj pa celoj svadbi naša sneha lepo zahvali, ka so se esi potrudili, pa so nej zavrgli reči pozvčina, šteri je bio poslani od oče pa od matere, od brata pa od mene. Jako lepo se šče naša sneha zahvaliti krstnoj botri, štera so jo najprle v roke zeli v svetoj materi cerkvi pri svetom krsti, gda se je dol zbrisajo grej, v šteroga je bila v materinjoj utrobi zapletena. Nemrem vam nikaj zahvaliti, zato vam naj gospon Jezoš povrne vse trūde pa dobrote, štere ste za mojo volo prestali. Ostante zbogom!

Zdaj pa moja draga rodbina pa sosedje, zbogom ostante!

Nadele šče naša sneha jako lepo zahvali mužiklašom, šteri tak lepe viže pa pesmi zigravlejo; telikajše tudi posnehalji ba sakačicam, družbani pa pozvačini.

Nazadnje zbogom vsi poprek! Bog vam daj lejko noč, meni pa srečno pot. — Sprevođi me, o Marija, mati boža, štera si čuvala korono mojega devišta, pa tvoj Sin ljubleni, naj bo siglar primeni, dokeč bom živela v mojem tivarštvu. Daj mi, gospon Kristoš, srečno sprevođiti pa v nebesa priti. — Amen.

Kak je zraslo sveto Križno drevo.

(Pripovedavle staršina na gostūvanji.)
Da je Adam bio 930 let star, je na smrtje zbe-
težao pa je pravo svojimi sinī:
— Sin moj, Set, idi v Paradižom pa mi prine-